

Andres Mustonen: mis aastavah lõpp? Minu jaoks neid pole, kõik

„Ma olen laval ainult nende kollektiividega, kellega mul on omavahel armastus.” Armastuseta pole ka muusikat.

Mart Niineste
mart.niineste@epl.ee

Lokkide lehvides, silmade särades ja laialt naeratades astub Andres Mustonen (61) hubasesse kohvikusse. Ta võiks vabalt olla mõne laheda ja legendaarse Inglismaa rokkansambli solist. Kuigi ta seda pole, ei jää tema elu, tegemised, mõtlemised ega ütlemlised sellele kuidagi alla. Vastupidi, Mustonen rohib ehk rohkemgi. Temanimeline muusikapidu Mustonenfest toimub juba teist aastat teljel Tallinn – Tel Aviv. Rahvusvaheline on Mustoneni haare olnud vanamuusikaansambli Hortus Musicuse läbilöögiast alates. „Festival on toimunud juba 25 aastat, Mustonenfest on ta viiendat aastat,” selgitab ta silmade särades ja täpsustab: „Fes-

Lokkide lehvides, silmade särades ja laialt naeratades astub Andres Mustonen (61) hubasesse kohvikusse. Ta võiks vabalt olla mõne laheda ja legendaarse Inglismaa rokkansambli solist. Kuigi ta seda pole, ei jää tema elu, tegemised, mõtlemised ega ütlemised sellele kuidagi alla. Vastupidi, Mustonen rohib ehk rohkemgi. Temanimeline muusikapidu Mustonenfest toimub juba teist aastat teljel Tallinn – Tel Aviv. Rahvusvaheline on Mustoneni haare olnud vanamuusikaansambli Hortus Musicuse läbilöögiajast alates. „Festival on toimunud juba 25 aastat, Mustonenfest on ta viiendat aastat,” selgitab ta silmade särades ja täpsustab: „Festivalid Tallinnas ja Tel Avivis on täiesti erinevad, pole programmilt samad. Aga mu mõte on see, et Eesti ja Iisrael on kaks väikeriiki, mis on vaimses mõttes väga suured. Iisraeli ja juudi kultuur on mind eluaeg huvitanud ja nüüd, kui mul on pikka aega olnud nende muusikutega tihe kontakt, viis see sinnani, et seda oodatakse. Mind on seal väga omaks võetud, just nimelt vaimses mõttes.”

Vastandite harmoonia

Festivalide programmid ulatuvad vanast kirikumuusikast džässist ja nüüdismuusikani, väikekoosseisudest kooride ja

MIKS TEL AVIV?

Iisraeli ja juudi kultuur on mind eluaeg huvitanud. Mind on seal vaimses mõttes väga omaks võetud.

orkestriteni. „Teatud vastandamine, aga ühise harmoonia loomine,” ütleb ta nende läbivaks ivaks. „Tahan luua sellist täiuslikku harmooniat, mis ületab informatiivsuse, ületab tardunud arusaamad. Kui ma alustasin, oli minu maailmaks barokkmuusika. Siis toimus tõeline käimaminek, sellel esteetilisel tuiksoonel olemine. Minu jaoks on kõige hirmsam asi, kui kultuurimaailmas toimub stagneerumine, tekivad lahterdamised või paikapanemised.” Avar horisont on talle loomupärane. Ennastki iseloomustades ütleb Mustonen: „Täna selline ja homme teist-

Halvim, mis saab kultuurimaailmas toimuda, on stagneerumine, stiilide range eristamine ja lahterdamine, ütleb Andres Mustonen. Horisont olgu av

sugune. Nagu kuningas Taavet palus: loo mulle, Jumal, iga päev uus süda. Ma elan selle järgi, iga päev on täis inspiratsiooni ja eksperimenteerimist.”

Maestro mõte liigub tõepoolest niimoodi. Intervjuu ajal jõuame rääkida ka asjadest, mida algul plaaniski polnud. Avarus kontsentreerub mängleva kergusega tunnikese jooksul kohvikuõhustiku pastelsetesse, pisut baroksetesse ra-

midesse. Igatahes on Mustonen kujunenud omamoodi teljeks, mis avaldub kasvõi nii: „Mis on Tallinna ja Tel Avivi festivalil sarnast? Need on kollektiivid, kes on minu ümber, kellega ma teen koostööd.” Jutt kisub filosoofiliseks: „Näiteks sõna orkester. Mis see on? Orkester on see, kes temaga töötab, see on nähtus, mitte orkester ise.”

Ta jätkab nüüd juba oma tegevust analüüsides: „Ma olen laval ainult nende kollektiividega, kellega mul on omavahel armastus. Ja kes seda ei taha, nendega ma lavale ei lähe. Sellest nad alati

ei räägi, aga ma tajun seda asja. Ka Eestis. On neid, kes seda ei taha ega vaja.”

Mustonen reisib palju. Tallinna kavalhe näitamiseks tõmbab ta viiulikotist väikese tahvelarvuti. „Töötate lennujaamades?” uurin. Tõesti, sellela maailmakodanik ei saa. Ta kiidab idapoolsemaid lennujaamu, kus asi on kõvasti parem. Kogemustest nõustun.

Aastakümneid on Mustoneni tege-

Mustonenfest Tallinnas

• Toimub 30. jaanuarist 8. veebruarini.

Kunstiline juht Andres Mustonen toob festivalile väljapaistvaid muusikuid: Paul Badura-Skoda (klaver, Austria), New Classic Ensemble Vienna, vokaalansambel Armenian Voices, Raschèr Saxophone Quartet (Saksamaa), Klaaspärlimäng Sinfonietta, ansambel Red Priest (Suurbritannia), Anat Fort (kla-

ver, Iisrael), Hortus Musicus ja Art Jazz Kvartett. Rahvusvahelises koostöös kõlavad Giuseppe Verdi „Reekviem” ja Alexander Knaifeli „Saalomoni ülemlaul”. Raschèr Saxophone Quarteti ja Klaaspärlimäng Sinfonietta esituses tuleb 5. veebruaril Estonia kontserdisaalis esiettekandele Peeter Vähi „Violet Winds”. Festivali kontserdid toimuvad Tallinnas, Tartus, Pärnus ja Jõhvis.

vuse refrääniks olnud Hortus Musicus. Kas selle jaoks jääb veel nüüdki piisavalt aega?

„Meil on väga korralik kava ning tugev koosseis. Niivõrd vastutustundlikud ja võimsad kujud, et kui juhtub, et ma alles kontserdipäeval tulen, on kõik ettevalmistused lavale minekuks tehtud. Aastakümneid on seda bändi tehtud ka,” ütleb ta ja arutleb, et kui on asi, mis toimib, ja tegijatel on seesmine vajadus seda täius-tada ja käimas hoida, tekivadki kollektiivid, mis on igavesed: „Hortus ei kao mitte kunagi.”

Alguse ja lõputa asjad

Mustonen arvab, et vana aja muusika elab, kui panna ta inimest kõneta-ma nii, nagu ta võis omal ajal kõneta-da. „Aga just siin on tänapäeval tohutu käärid. Fikseeritakse, aga see, mida tehakse, ei kõneta. Muusika võib täita õhtu, olla tapeediks, kuid ta ei kõneta.” Ja muidugi peab põhjus õige olema: „See, milleks asju tehakse... Milleks me üldse asju teeme? See peab olema selge, siis pole vahet, mis muusikat teeme. Minu jaoks pole sajandeid, kõik on koos. See

etus, mis voolab edasi

mängida ja dirigeerida väga suurepäraseid kollektiive, mitmel pool, sealhulgas muide ka Venemaal ja Moskva konservatooriumi suures saalis. Venemaal käies valdavad mind loomulikult väga vastuvõetavate poliitiline atmosfäär, teisalt lõpmata sügav kultuuriline intensiivsus ja vastuvõtlikkus. Tähtsündmuseid oli lõppeval aastal õige mitu: Estonias tuli välja Händeli ooper „Rinaldo”, Varssavis juhataasin Poola juudi heliloojate seni esitamata teoseid, Brüsselis tuhandest lauljast koosnevat koori ja orkestrit Penderecki teose esiettekandel, Itaalias Sofia Gubaidulina uut teost, Istanbulis Alexan-

LAVAL

Võimsad hetked tekivad meie Hortuse siseringis, kontserdi ajal. See on sõnuleletamatu tunne, mida pole võimalik harjutada.

der Raskatovi autorikontserti. Nendel on olnud lai muusikaline tähendus,” võtab ta kokku. Suurte nimede kõrvale mahub ka Hortus Musicus. „Võimsad hetked tekivad meie Hortuse siseringis, kontserdi ajal. See on sõnuleletamatu tunne, mida pole võimalik harjutada ega selgitada. Meenub paari nädala tagune Hortuse kontsert Peterburi filharmoonia saalis – kus me, muide, oleme esinenud igal aastal ja seda viimased nelikümmend aastat! Suur õnn on, kui saan kuulajateni tuua maailma muusika tähtteoseid. Vahel kulub mõnel teosel Eesti kuulajani jõudmiseks aastakümneid. Eesti üldsuse muu-

Foto: Andres Putting

on tohutu rikkus, kui me saame aru enne meid loodud asjadest.”

Mustonen ütleb, et Hortus Musicusel oli suurem mõju ajal, kui ilmusid nende vinüülplaadid. Nüüd see mõju lihtsalt on ja kestab, eriti ida pool. „Bulgarias, Serbias, Saksamaal – seal on inimesed tulnud oma vinüülikomplektidega, mis neil on õnnestunud hankida. Nad otsivad puuduvaid plaate. Praegu leitakse meid näiteks YouTube’ist. Selgub, et on inimesi, kes on sellise kvaliteedi otsijad.” Mustoneni mõttelõng rändab hoopis kvaliteedi vajalikkuse küsimusele ja sealt edasi ideaalse inimese ja muusika olemuse juurde.

Sedasorti elufilosoofia teeb aastakokkuvõtte – vestleme 30. detsembri õhtu-poolikul proovide ja esinemiste vahel – küsimise keeruliseks. „Minu jaoks ei ole selliseid termineid. Mis aasta, mis lõpeb? Kui see oleks tähtis, ei istuks ma siin, vaid tegeleks mingisuguse lõpetamisega. Räägime asjadest, millel pole algust ega lõppu.” Kasutan kavalust: „Ma küsin siis viimase 365 päeva kohta.” Mustonen naerab: „Ahaa, jaa! Ütleme nii, et ma olen üks õnnelikumaid muusikuid, et saan

Hortuse siseringis, kontserdi ajal. See on sõnulseletamatu tunne, mida pole võimalik harjutada.

der Raskatovi autorikontserti. Nendel on olnud lai muusikaline tähendus,” võtab ta kokku. Suurte nimede kõrvale mahub ka Hortus Musicus. „Võimsad hetked teki- vad meie Hortuse siseringis, kontserdi ajal. See on sõnulseletamatu tunne, mida pole võimalik harjutada ega selgitada. Meenub paari nädala tagune Hortuse kontsert Peterburi filharmoonia saalis – kus me, muide, oleme esinenud igal aastal ja seda viimased nelikümmend aastat! Suur õnn on, kui saan kuulajateni tuua maailma muusika tähtteoseid. Vahel kulub mõnel teosel Eesti kuulajani jõudmiseks aastakümneid. Eesti üldsuse muusikataju ja kogemus piirdub peaaesjalikult omaenda rüpest tulnud paari heliloojaga, juba naabrite juures loodava vastu puudub uudishimu, rääkimata muust. Minu jaoks on see kahetsusväärse provintsluse tunnus,” nendib Mustonen.

Proovin mõttemängu teemal „Andres Mustonen teeb üldlaulupidu”. Kas ta võtaks selle ette? „Ei, mind massiüritused ei tõmba. Ehkki, kas seda siiski nimetada massiks? Käisin suvel Rolling Stonesi kontserdil, olin 30 000 kuulaja hulgas. Võib öelda, et see oli massiüritus, kuid lavalt tuli see kõik kontsentreeritult otse mulle. Mass võib olla, aga mass ei või mass olla. Kes on massinimesed? Ma pole kedagi kohanud, aga termin on väga levinud. Iga inimene on ju indiviid.” **L.P.**

Viiuldaja, ansamblijuht ja dirigent

- **Andres Mustonen lõpetas 1977. aastal Tallinna riikliku konservatooriumi viiulerialal (Endel Lippuse klass).**
- **1972. aastal asutas ta varajase muusika ansambli Hortus Musicus ning on olnud algusest peale selle kunstiline juht ja dirigent.**
- **1989. aastal algatas barokkmuusikafestivali, millest nüüdseks on saanud Mustonenfest.**